

6. Психологія. За ред.. Г. С. Костюка. Вид. 3-є. К., «Радянська школа», 1968. – С. 254.
7. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования. – М., 1958. – Психологія. За ред.. Г. С. Костюка. Вид. 3-є. К., «Радянська школа», 1968. – С. 254.
8. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. Изд. 2-е, М., Учпедгиз, 1946. – С. 340-341.
9. Савченко О. Я. Дидактика початкової. – К.: Генеза, 1999. – 365 с.
10. Савчин М. Навчальний діалог як форма і метод навчання / Біологія і хімія в школі. – 2012. – № 2. –С. 9-12
11. Сергеев И. С., Блинов В. И. Как реализовать компетентностный подход на уроке и внеурочной деятельности: Практическое пособие. – М.: АРКТИ, 2007. – 132 с
12. Чернобельская Г. М. Методика обучения химии в средней школе: Учеб. для студ. высш. Учеб. заведений. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 336 с. – С. 55.

Самойленко П. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри хімії, технологій та фармації

Національний університет «Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОЇ ХІМІЧНОЇ НАУКИ: УРОКИ НА МАЙБУТНЄ

Після включення хімії як самостійного навчального предмету в навчальні плани шкіл на початку ХХ ст. настала нагальна потреба в розробці наукових засад методики її навчання. Прослідкуємо як втілювалися здобутки методики навчання хімії як науки в навчальних програмах з хімії для середньої школи.

Вчені-методисти Крапивін С. Г., Верховський В. Н. головну увагу приділяли визначенню змісту хімічної освіти з позицій систематичного навчання. В 1920 році виникла ситуація: з двох проєктів програм з хімії (петроградського і московського) було затверджено московський варіант програми під керівництвом професора П. П. Лебедева. В основу даного варіанту покладено ідею практичного застосування хімії в народному господарстві. Побудова курсу підпорядковувалася поясненню навколишніх явищ і застосувань хімії на виробництві. В ній превалував практицизм на шкоду вивченню основ хімічної науки. Теоретичні знання пропонувалося виводити з експериментального матеріалу, в цьому проявився вплив західноєвропейських методичних течій. В 1932 році на зміну цій та іншим комплексно-проєктним програмам прийшла програма, розроблена професором В. Н. Верховським (на основі петроградського варіанту). Зазначена програма передбачала систему хімічних знань із залученням хімічного експерименту, сприяла розвитку пізнавального інтересу та розумової активності учнів. Як здобуток у методичній хімічній науці пропонувався періодичний закон з метою теоретичного узагальнення хімічних знань.

Експериментально-педагогічні дослідження в методиці навчання хімії почали розвиватися в кінці 30-х років минулого століття. Впродовж наступних років шкільний курс не змінювався в своїх принципових основах, хоча його зміст і структура відповідно до розвитку хімічної науки і соціального замовлення суспільства, суттєво вдосконалювалися.

Новий етап у розвитку методики навчання хімії як науки починається з виникнення в 1944 році Академії педагогічних наук, а координуючим центром стає лабораторія методики навчання хімії.

50-70 роки минулого століття були періодом становлення і розквіту методичної хімічної науки. Л. О. Цветковим проведено детальний аналіз розвитку змісту шкільного курсу хімії [1]. Результатом проведених широкомасштабних науково-методичних досліджень з подальшою апробацією в масовій шкільній практиці стало створення наукового продукту найвищого

гатунку – навчальної програми з хімії 1983-1986 років. В ній знайшли втілення теоретичні надбання з педагогіки та психології, методики навчання хімії.

В 1989 році оголошено Всесоюзний конкурс на кращі підручники для середньої школи, зокрема – і з хімії для 8-11 класів. Перемога в ньому підручників з хімії 8-11 класів за авторства Рудзітіса Г. Є. та Фельдмана Ф. Г. (базовий варіант яких склали підручники для вечірньої школи), вплинула в подальшому на відбір та послідовність змісту в перших навчальних програмах з хімії в незалежній Україні.

Колективом співробітників лабораторії хімічної та біологічної освіти Інституту педагогіки Академії педагогічних наук України за участі Міністерства освіти та науки України створювалися навчальні програми з хімії з урахуванням основних наукових принципів побудови шкільного курсу хімії, вимог Державного стандарту базової та повної середньої освіти для основної та старшої профільної школи. Навчальні програми з хімії розроблялися як за конкретним замовленням МОН України, так і відбиралися шляхом проведення конкурсу (рецензентом багатьох з них, зокрема, програм 2011 року, довелося бути автором даних тезів).

У зв'язку з впровадженням концепції «Нова українська школа» спочатку розробку навчальних програм для початкової школи, а в подальшому і для основної та старшої школи, взято під опіку Інститутом модернізації змісту освіти МОН України з широким залученням вчителів хімії. Під гаслом впровадження компетентнісного підходу в модернізовану навчальну програму з хімії 2017 року 10-11 класи (рівень стандарту) основні наукові принципи побудови шкільного курсу хімії та методичні підходи до вивчення теорій, законів, понять, які визнані методичною наукою, в програмі переважно не враховано. Методично не обґрунтовано перенесення органічної хімії в 10 клас. Загальна хімія передбачає розгляд окремих питань неорганічної і органічної хімії з єдиних теоретичних позицій, а не передувати вивченню лише неорганічних сполук. Головне гасло, яким керувалися укладачі програми «Вивчаємо закономірності, а не окремі факти». Проте в 11 класі учні,

спираючись на теоретичні знання, здобуті у 8-9 класах, можуть самостійно пояснювати або прогнозувати окремі факти.

Все це створює безліч проблемних ситуацій при вивченні навчальної дисципліни «Методика навчання хімії» в університетах. На мій особистий погляд як викладача методики навчання хімії дана програма потребує вдосконалення з метою забезпечення формування системи хімічних знань як основи для набуття предметних компетентностей школярів.

Нинішнє протистояння МОН України та НАПН України у питанні розробки навчальних програм з хімії безперспективне. У зв'язку із затвердженням Кабінетом міністрів України Державного стандарту базової середньої освіти виникає нагальна потреба у створенні єдиної програмної комісії заради уникнення історичного повтору помилок програми з хімії 20-х років минулого століття. А, отже, і заради якісної професійної підготовки майбутніх вчителів хімії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Общая методика обучения химии: Содерж. и методы обучения химии. Пособие для учителей/ Л. А. Цветков, Р. Г. Иванова, В. С. Полосин и др.; Под ред. Л. А. Цветкова – М.: Просвещение, 1981. С. 6-42

Дурунда І.І.

*студентка групи СО(ПрН)-1м
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ*

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ТЕХНІКИ ДЕМОНСТРАЦІЙНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ НА УРОКАХ ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Хімічний експеримент є основною практичною складовою вивчення хімії. Під час хімічного експерименту учні перевіряють гіпотези, вивчають